

PROTIMONOPOLNÝ ÚRAD SLOVENSKEJ REPUBLIKY

ROZHODNUTIE

Číslo: 2001/DZ/2/1/212

Bratislava 13.07.2001

Protimonopolný úrad Slovenskej republiky, II. výkonný odbor, v správnom konaní začatom na návrh podnikateľa TIPSO Predajno-servisná divízia s.r.o. so sídlom Okružná 2, 071 01 Michalovce, v konaní zastúpeným JUDr. Bernardom Medárom, LL.D., komerčným právnikom so sídlom ul. Dubová č. 4, 066 01 Humenné vo veci zneužitia dominantného postavenia na relevantnom trhu podľa § 7 ods. 5 zákona č. 188/1994 Z.z. o ochrane hospodárskej súťaže v znení neskorších predpisov podnikateľom ŠKODA AUTO Slovensko, s.r.o. so sídlom Sabinovská 6, 821 02 Bratislava, v konaní zastúpeným JUDr. Pavlom Bokom, komerčným právnikom, B.K.F., komerčná právnická kancelária, v.o.s., so sídlom Miletičova 23, 821 09 Bratislava

rozhodol

na základe §11 ods.1 písm. e) zákona č. 188/1994 Z.z. o ochrane hospodárskej súťaže v znení neskorších predpisov tak, že konanie podnikateľa ŠKODA AUTO Slovensko, s.r.o. so sídlom Sabinovská 6, 821 02 Bratislava pri realizácii Obchodnej zmluvy, uzatvorenej dňa 24.2.1998 s podnikateľom TIPSO Predajno-servisná divízia s.r.o. so sídlom Okružná 2, 071 01 Michalovce, nemá povahu zneužitia dominantného postavenia na relevantnom trhu podľa § 7 ods. 5 zákona č. 188/1994 Z.z. o ochrane hospodárskej súťaže v znení neskorších predpisov.

Odôvodnenie:

Protimonopolnému úradu Slovenskej republiky, II. výkonnému odboru /ďalej len "úrad"/ bolo dňa 16.3.2001 doručené podanie podnikateľa TIPSO Predajno-servisná divízia s.r.o. so

sídlom Okružná 2, 071 01 Michalovce /ďalej len "TIPSO"/, v konaní zastúpeným JUDr. Bernardom Medárom, LL.D., komerčným právnikom so sídlom ul. Dubová č. 4, 066 01 Humenné, na základe ktorého sa začali správne konania vo veci zneužitia dominantného postavenia podnikateľom ŠKODA AUTO Slovensko, s.r.o. so sídlom Sabinovská 6, 821 02 Bratislava /ďalej len "ŠKODA AUTO" alebo "ŠAS"/, v konaní zastúpeným JUDr. Pavlom Bokom, komerčným právnikom B.K.F., komerčná právnická kancelária, v.o.s., so sídlom Miletičova 23, 821 09 Bratislava, na relevantnom trhu a možnej dohody obmedzujúcej súťaž, uzatvorenej dňa 24.2.1998 medzi podnikateľmi ŠKODA AUTO a TIPSO.

Podnikateľ TIPSO vo svojom podaní uviedol, že podnikateľ ŠKODA AUTO zneužíva svoje dominantné postavenie na relevantnom trhu spôsobmi uvedenými v ustanoveniach § 7 ods. 5 písm. a/, c/ a d/ zákona č. 188/1994 Z.z. o ochrane hospodárskej súťaže v znení neskorších predpisov /ďalej len "zákon"/. Ďalej uviedol, že podnikateľ ŠKODA AUTO si na relevantnom trhu vytvoril sieť predajcov osobných automobilov značky ŠKODA, s ktorými uzatvára obchodné zmluvy o tzv. autorizovanom nevýhradnom obchodnom zastúpení na predaj zmluvne dohodnutého programu výrobkov - tovaru tejto spoločnosti /ďalej len "obchodné zmluvy"/, keďže títo predajcovia na základe týchto "inominálnych" zmlúv zároveň zastupujú podnikateľa ŠKODA AUTO, a to na vlastný účet zástupcu - predajcu podľa ustanovenia § 664 Obchodného zákonníka. V týchto zmluvách si podnikateľ ŠKODA AUTO priamo, ale aj nepriamo vynucuje neprimerané podmienky a okrem toho tieto podmienky sú jednak diskriminačné, lebo nie sú rovnaké pre všetkých predajcov pôsobiacich na relevantnom trhu. Ďalej navrhol úrad vyžiadať si všetky obchodné zmluvy, ktoré podnikateľ ŠKODA AUTO uzavrel v rokoch 1998 až 2001 so všetkými jeho predajcami pôsobiacimi na trhu v SR.

Z predložených podkladov úrad zistil, že podnikateľ TIPSO je spoločnosť s ručením obmedzeným, ktorý podľa výpisu z Obchodného registra Okresného súdu Košice I vznikol v roku 1997. Predmetom jeho činnosti je najmä predaj motorových vozidiel, dvojstopových vozidiel, ich oprava a údržba, predaj pohonných hmôt, súčiastok, príslušenstva motorových vozidiel a motocyklov, pneuservis. Podnikateľ TIPSO uzatvoril dňa 24.2.1998 Obchodnú zmluvu s podnikateľom ŠKODA AUTO /ďalej len "Obchodná zmluva"/, ktorú dňa 27.8.1999 podnikateľ ŠKODA AUTO vypovedal.

Podnikateľ ŠKODA AUTO je spoločnosť s ručením obmedzeným, ktorý podľa výpisu z Obchodného registra Okresného súdu Bratislava I vznikol v roku 1993. Predmetom jeho činnosti je najmä kúpa tovaru za účelom jeho ďalšieho predaja a predaj, prenájom hnutelných a nehnuteľných vecí, sprostredkovateľská činnosť v oblasti obchodu, služieb propagačná činnosť všeobecne. Má uzatvorené obchodné zmluvy s 81 predajcami automobilov zn. ŠKODA na území SR.

Úrad listom zo dňa 22.3.2001 č. 1488/3/PMÚSR/2001 a č. 1488/4/PMÚSR/2001 upovedomil účastníkov o začatí správneho konania, vyžiadal si od nich potrebné podklady a informácie a zároveň vyzval podnikateľa TIPSO na doplnenie podania a požiadal ho o uvedenie konkrétneho konania podnikateľa ŠKODA AUTO, ktorým zneužíva svoje dominantné postavenie na relevantnom trhu. Podnikateľ TIPSO vo svojom liste zo dňa 31.3.2001 sp. zn.č.: 1109/5045/2001, v ktorom doplnil svoje podanie zo dňa 16.3.2001, uviedol, že skutková podstata zneužitia dominantného postavenia podnikateľa ŠKODA AUTO na relevantnom trhu je v tom, že obchodné zmluvy a jej príslušné ustanovenia treba považovať za zneužívanie dominantného postavenia na trhu, nakoľko ide o inomínálnu /nepomenovanú/ zmluvu, ktorej uzavretie podmieňuje podnikateľ ŠKODA AUTO bez právneho dôvodu; pričom tak vlastne udeľuje licenciáciu a tak priamo určuje kto môže predávať osobné autá zn. ŠKODA a kto tieto autá predávať ďalej nemôže ako predajca. Hlavne sa jedná o ustanovenie,

ktoré umožňuje vypovedať tieto zmluvy bez uvedenia dôvodov, čím podnikateľ ŠKODA AUTO stanovuje rôzne ďalšie podmienky, ktoré však písomne nedeclaruje a ak tieto nie sú splnené, tak toto ustanovenie predmetnej zmluvy využíva k vypovedaniu tejto zmluvy bez uvedenia dôvodov.

Úrad svojim listom zo dňa 10.4.2001 č. 1789/42/PMÚSR/2001 znovu požiadal podnikateľa TIPSO o uvedenie konkrétného spôsobu zneužívania dominantného postavenia spoločnosti ŠKODA AUTO na relevantnom trhu. Podnikateľ TIPSO vo svojom liste zo dňa 23.4.2001 č. 1181/5045/2001 uviedol, že podnikateľ ŠKODA AUTO zneužíva svoje dominantné postavenie na relevantnom trhu spôsobmi uvedenými v ustanovení § 7 ods. 5 písm. a/ zákona. Za priame alebo nepriame vynucovanie neprimeraných podmienok v zmluvách označil nasledujúce ustanovenia Obchodnej zmluvy:

-článok 1 Predmet zmluvy: "ŠAS poveruje TIPSO Predajno-servisná divízia s.r.o. obchodníkom. Obchodník je povinný predávať zmluvný program v rozsahu uvedenom v prílohe 1 a zaistiť zmluvnými výrobkami trh definovaný v článku 3, včítane servisného zabezpečenia a v každom ohľade podporovať vážnosť, ako aj dobré meno ŠKODY a zmluvného programu";

-článok 3 Zaistenie trhu zmluvnými výrobkami:

- a. "Obchodník je povinný zaistiť zmluvnými výrobkami trh definovaný v protokole č. 1, ktorý je nedeliteľnou súčasťou tejto zmluvy.
- b. ŠAS môže oblasť, ktorú je obchodník povinný zabezpečiť zmluvnými výrobkami, v trojmesečnej lehote po dohode s obchodníkom zmeniť alebo môže poveriť ďalších obchodníkov so ŠKODOU, aby túto oblasť zabezpečili výrobkami, ak pre to vzniknú vecne oprávnené dôvody. Toto platí hlavne v tom prípade, ak obchodník neplní riadne svoju povinnosť intenzívne zaistiť odbyt, servisné služby a optimálne ťažiť z potencionálu oblasti";

- Protokol č. 1 - obsahuje zoznam miest a obcí

- článok 11 Vybavenie a organizácia podniku obchodníka: "Plnenie úloh obchodníka vyžaduje finančné, odborné a osobné predpoklady.

- a. Obchodník vynaloží všetku námahu, aby jeho podnik vykazoval primeranú likviditu /t.j. aby hodnota ukazovateľa: finančný majetok + zásoby - krátkodobé záväzky boli pozitívne/ a vyváženú bilančnú štruktúru /t.j. dlhodobá aktívita = vlastné imanie + dlhodobé cudzie zdroje, krátkodobá aktívita = krátkodobé cudzie zdroje/ zodpovedajúce obchodným potrebám.
Obchodník bude konzultovať a oznamovať všetky plánované investície a úvery presahujúce 10% hodnoty aktív jeho firmy, aby ŠAS a ŠKODA mohla ponúknuť a poskytnúť zodpovedajúce odborné konzultácie a know how.
- b. Obchodník poskytne prevádzkové zariadenie a prevádzkové prostriedky pre všetky oblasti obchodu vo vzájomne odsúhlasenom rozsahu /viď článok 2b/.
- c. Obchodník zamestná dostatočný počet kvalifikovaného personálu tak, aby bol schopný riadne plniť činnosti vyplývajúce z tejto zmluvy. ŠAS podporí obchodníka pri výškolení tohto personálu a poskytne mu svoje organizačné znalosti tak, aby všetky činnosti podniku obchodníka boli prevádzané v súlade so zákonitostami trhu";

- článok 14 Podpora odbytu: "Obchodník je povinný starať sa o účinnú podporu odbytu vo svojej oblasti, hlavne vhodnou reklamou a účasťou pri akciách ŠAS poriadaných v jeho oblasti";

- článok 15 Servisné služby: "Obchodník sa bude starať o všetky zmluvné výrobky prostredníctvom organizačne a technicky účinných servisných služieb. Táto povinnosť obchodníka sa vzťahuje bez rozdielu taktiež na zmluvné výrobky, ktoré nepredal, ako aj pre

případy solídnosti a práce v rámci zvolávací akce ŠAS. Obchodník je dále povinný poskytovat servisní služby zákazníkům při průmyslových motorech ŠKODA";

- článek 16 Podávání správ:

- a. "Obchodník a ŠAS si budou vzájemně odovzdávat všechny nevyhnutné informace týkající se předmětu této smlouvy. Hlavně se budou informovat vo vzájemně dohodnuté formě a termínech o vývoji obchodu a tržové situace.
- b. Obchodník a ŠAS si vzájemně odovzdají účtovní závěrku, zostavenou podľa zákona, to jest súvahu /bilanciu/, výkaz ziskov a strát /výsledovku/, včítane prípadných príloh /napr. výkaz cash flow/, pokiaľ o to druhá strana požiadá. Obe strany sa zaväzujú neposkytnúť tieto informácie ďalším fyzickým ani právnickým osobám";

- článek 18 Riadna výpoveď: "Túto smluvu môže každá zo smluvných strán vypovedať aj bez udania dôvodu s výpovednou lehotou 3 mesiace. Lehota začína bežať od prvého dňa mesiaca, ktorý nasleduje po doručení výpovede druhej smluvnej strane";

- článek 22 Postupiteľnosť: " Práva a povinnosti obchodníka obsiahnuté v tejto smluve nie sú bez predchádzajúceho písomného súhlasu ŠAS prevoditeľné";

- článek 26 písm. b/:" Obchodník súhlasí so vzájomnou výmenou informácie o jeho firme medzi ŠAS a leasingovou spoločnosťou ŠkoFIN, s.r.o. Praha, pokiaľ má s touto leasingovou spoločnosťou uzatvorenú smluvu".

Za spôsob zneužívania dominantného postavenia podnikateľom ŠKODA AUTO podľa § 7 ods. 5 písm. c/ zákona, t.j. uplatňovanie rozdielných podmienok pri zhodnom alebo porovnateľnom plnení voči jednotlivým podnikateľom, ktorými sú títo v hospodárskej súťaži znevýhodňovaní /diskriminácia/, označil:

- výpoveď Obchodnej smlouvy bez uvedenia dôvodov voči spoločnosti TIPSO,

- článek 1 /citovaný vyššie/

- príloha 2a bod II.9 : "Obchodník má právo stornovať objednávky. ŠAS si vyhradzuje právo vo výnimočných prípadoch odmietnuť storno. Obchodník je aj v prípade odmietnutia povinný vozidlo odobrať a zaplatiť. Obchodníkovi neprislúchajú z tohto odmietnutia žiadne nároky voči ŠAS";

- príloha 2a Predajné a dodacie podmienky, článok 4 Stanovenie ceny:" ŠAS účtuje obchodníkovi dodané vozidlá za cenu platnú v deň ich fakturácie. V prípade, ak v čase od vystavenia faktúry do jej uhradenia dôjde k zmene kurzu Sk k DEM, je odberateľ povinný zaplatiť fakturovanú cenu upravenú v súlade s novým kurzom platným v deň úhrady predmetnej faktúry, pričom tento rozdiel bude dodávateľom dofakturovaný";

- článek 5 Priame dodávky: "ŠAS si vyhradzuje právo dodávať odberateľom uvedeným v prílohe 3, vzhľadom k ich zvláštnemu postaveniu tiež priamo. Za starostlivosť o priamo dodávané vozy dostane obchodník primeranú úhradu. ŠAS bude dodávať okrem priamym odberateľom uvedeným v prílohe č. 3 smluvné výrobky výlučne autorizovaným obchodníkom".

K tomuto ustanoveniu podnikateľ TIPSO dodal, že ŠAS účtuje obchodníkovi cenu platnú v deň dodania, avšak táto cena nie je pevne smluvne dohodnutá a tak ŠAS tieto ceny môže voľne stanovovať pre každého obchodníka inak, čím dochádza k diskriminácii jednotlivých obchodníkov na úkor iných.

- Príloha 2a Predajné a dodacie podmienky, článok V Platobné podmienky, bod:

- V.1:" ŠAS dodáva nové vozidlá na faktúru."

- V.2:" Pri dodávkach na faktúru je táto splatná najneskôr dňom uvedeným na faktúre ako dátum splatnosti."

- V.3:" Odlišne od vyššie uvedeného si ŠAS vyhradzuje právo požadovať od obchodníka všeobecne alebo v jednotlivých prípadoch platenie vopred alebo zložením depozitu."

Za spôsob zneužívania dominantného postavenia podnikateľom ŠKODA AUTO podľa § 7 ods. 5 písm. d/ zákona, t.j. viazanie súhlasu s uzavretím zmluvy na podmienku, že druhá zmluvná strana odoberie aj ďalšie plnenie, ktoré s požadovaným predmetom vecne ani podľa obchodných zvyklostí nesúvisí, označil:

- články 5, 11, 15 /citované vyššie/, prílohu č. 1 Zmluvný program.

Ďalej podnikateľ TIPSO uviedol aj § 7 ods. 5 písm. b/ zákona, t.j. obmedzenie výroby, ktoré sa podľa neho deje tým, že vopred sa stanovuje mesačná kvóta, a to 2 až 4 mesiace vopred, pričom dojednaná mesačná kvóta je záväzná pre oboch zmluvných partnerov. Ide tu vlastne o previazanie plánu výroby na zmluvné plnenie, pričom v bode 2 článku II. Prílohy č. 1 ŠAS si vyhradila právo reštrikcie vo výrobe vozidiel, prípadne pri dodávateľoch ŠAS, čím vlastne sa dohodla o obmedzení výroby a schopnosti dodávať. Takže v konečnom dôsledku dohodnutá mesačná kvóta, dohodnutá 2 až 4 mesiace, neplatí, ak ŠAS vyhlási, že došlo k obmedzeniam vo výrobe vozidiel podľa bodu 2 článku II Prílohy č. 1.

Podnikateľ ŠKODA AUTO vo svojom liste zo dňa 17.4.2001 uviedol, že návrh podnikateľa TIPSO považuje za taký, ktorý nemá oporu v skutkovom a právnom stave, a preto žiada týmto úrad, aby zastavil konanie podľa § 12 ods. 4 písm. c/ zákona, lebo v danom prípade nie je daný dôvod na takéto konanie. Ďalej uviedol, že podnikateľ TIPSO iba odpísal text zákona, pričom neuviedol žiadne relevantné skutočnosti. ŠKODA AUTO konštatuje, že predmetom obchodných zmlúv medzi ŠKODOU AUTO a predajcami vozidiel nie je žiadne nevýhradné obchodné zastúpenie, ani zastupovanie podnikateľa ŠKODA AUTO zo strany predajcov. Skutkový stav je taký, že predajcovia nakupujú autá od podnikateľa ŠKODA AUTO a tieto ďalej predávajú konečným odberateľom, ide teda o klasický prípad kúpnej zmluvy. Neobstojí ani tvrdenie o vynucovaní neprimeraných podmienok a o diskriminácii niektorých predajcov, lebo toto nie je podložené žiadnymi faktami. Podnikateľ TIPSO vyvodzuje neplatnosť ustanovenia čl. 18 o riadnej výpovedi bez opory v skutkovom a právnom stave, a to vzhľadom k tomu, že ide o výpoveď bez uvedenia dôvodov. ŠKODA AUTO poukazuje na to, že ukončenie zmluvných vzťahov výpoveďou podľa čl. 18 Obchodnej zmluvy je možné za rovnakých podmienok zo strany obidvoch zmluvných partnerov a obidvaja zmluvní partneri sú pri možnosti využiť tento postup rovnocenní. Pri tejto príležitosti spoločnosť ŠKODA AUTO konštatuje, že rovnaká možnosť pre ukončenie zmluvných vzťahov je uplatňovaná aj v prípade ostatných predajcov vozidiel zn. ŠKODA v SR, a teda v danom prípade nešlo o nejaké znevýhodňovanie podnikateľa TIPSO v porovnaní s ostatnými predajcami. Do úvahy je potrebné vziať aj skutočnosť, že v tejto veci podal podnikateľ TIPSO žalobu na súd, čo je podľa podnikateľa ŠKODA AUTO s ohľadom na právny titul žaloby prekážkou toho, aby o tejto veci rozhodoval úrad.

Úrad súhlasí s vyjadrením podnikateľa TIPSO, ktorý vo svojom liste zo dňa 30.4.2001 uviedol, že žalobca sa domáha žalobou o určenie neplatnosti výpovede na skutkovom základe, že tento písomný právny úkon nebol podľa názoru žalobcu urobený vo forme tak ako to ukladá zákon, t.j. z formálno-právnych dôvodov, pričom v konaní pred Protimonopolným úradom SR ide o neplatnosť čl. 18 Obchodnej zmluvy.

Úrad posudzuje neplatnosť výpovede z hľadiska ochrany hospodárskej súťaže a koná podľa zákona o ochrane hospodárskej súťaže.

Ďalej podnikateľ ŠKODA AUTO vo svojom liste zo dňa 17.4.2001 opísal skutkový stav, týkajúci sa obchodného vzťahu medzi podnikateľmi ŠKODA AUTO a TIPSO. Uviedol, že podnikateľ ŠKODA AUTO uzavrel s podnikateľom TIPSO dňa 24.2.1998 Obchodnú zmluvu, podľa ktorej mohla táto spoločnosť nakupovať od spoločnosti ŠKODA AUTO osobné

automobily zn. ŠKODA a tieto predávať konečným odberateľom. Táto obchodná zmluva bola jedným z výsledkov rokovaní medzi podnikateľom TIPSO a ŠKODA AUTO vo veci rozdelenia pôvodnej spoločnosti TIPSO, s.r.o., Michalovce, ktorá bola pôvodným predajcom osobných áut zn. ŠKODA. Keďže sa pôvodná spoločnosť TIPSO, s.r.o. Michalovce rozdelila, pričom rozdelením vznikla aj spoločnosť TIPSO, bolo dohodnuté, že táto spoločnosť preberá aj dlhy pôvodnej spoločnosti. O prevzatí týchto záväzkov bola spísaná aj notárska zápisnica. Podľa tejto zápisnice sa zaviazala spoločnosť TIPSO uhradiť dlh vo výške 4.046.333,61,- Sk v lehote do 28.2.1998. V skutočnosti spoločnosť TIPSO uhradila v stanovenej lehote len časť záväzkov, pričom zostávajúca časť záväzkov bola platená postupne až do augusta 1998. Ďalej podnikateľ ŠKODA AUTO uviedol, že podnikateľ TIPSO si neplnil riadne a včas svoje finančné záväzky, dochádzalo k problémovému výkonu samotného predaja osobných vozidiel zn. ŠKODA, ako aj k problémovému výkonu servisných služieb pre majiteľov vozidiel zn. ŠKODA, a preto sa podnikateľ ŠKODA AUTO rozhodol ukončiť s týmto predajcom obchodnú zmluvu.

Ďalším listom zo dňa 1.3.2001 vyčíslil podnikateľ TIPSO v súvislosti so skončením obchodného vzťahu voči podnikateľovi ŠKODA AUTO svoj nárok na náhradu škody, pričom zároveň v tomto liste sám uviedol, že má dlh voči spoločnosti ŠKODA AUTO za rok 1999 - úroky z omeškania vo výške 1.000.000,- Sk. Tento nárok na náhradu škody podnikateľ ŠKODA AUTO v plnom rozsahu odmietol listom zo dňa 9.3.2001, keďže podľa podnikateľa ŠKODA AUTO tento nárok nebol dôvodný a nemal oporu v skutkovom a právnom stave.

Podnikateľ TIPSO vo svojom liste č. 1217/5045/2001 zo dňa 30.4.2001 uviedol, že: "Je irelevantné tvrdenie spoločnosti ŠKODA AUTO, že si navrhovateľ neplnil riadne a včas svoje finančné záväzky, že dochádzalo k problémovému výkonu samotného predaja osobných vozidiel zn. ŠKODA, ako aj k problémovému výkonu servisných služieb pre majiteľov vozidiel zn. ŠKODA a údajne preto a po viacerých upozorneniach spoločnosť ŠKODA AUTO sa rozhodla ukončiť s týmto predajcom obchodnú zmluvu. Nakoľko toto tvrdenie nie je pravdivé. Naopak, ak by toto tvrdenie bolo pravdivé, spoločnosť ŠKODA AUTO mohla ukončiť predmetnú obchodnú zmluvu podľa jej článku 19. Okrem toho navrhovateľ neobdržal od spoločnosti ŠKODA AUTO akékoľvek písomné upozornenie na údajné nedostatky, ako to nepravdivo uvádza spoločnosť ŠKODA AUTO."

Podľa článku 19 Obchodnej zmluvy - Mimoriadna výpoveď - "ŠAS môže ukončiť zmluvný vzťah z dôležitého dôvodu bez lehoty, napr. keď druhý zmluvný partner -stratí nevyhnutné povolenie k výkonu obchodnej činnosti podľa tejto zmluvy alebo -utrpí vážnu ujmu obchodnej povesti alebo hospodárskej základne alebo -predloží vo svojom podniku personálne, štrukturálne alebo finančné ťažkosti, ktoré v primeranej dobe stanovenej ŠAS nie je možné odstrániť, a ktoré ohrozujú plnenie podstatných zmluvných ustanovení.

Ďalej môžu obe zmluvné strany okamžite ukončiť zmluvný vzťah, ak poruší ktorákoľvek z nich hrubo svoje povinnosti podľa tejto zmluvy.

Pre posúdenie toho, či podnikateľ ŠKODA AUTO zneužíva alebo nie svoje dominantné postavenie na relevantnom trhu, úrad vymedzil relevantný trh z vecného, časového a priestorového hľadiska a skúmal postavenie podnikateľa ŠKODA AUTO na tomto trhu.

Podľa ustanovenia § 7 ods. 3 zákona relevantný trh je priestorový a časový súbeh ponuky a dopytu takých tovarov, ktoré sú na uspokojenie užívateľov zhodné alebo vzájomne zastupiteľné.

Úrad definoval dva relevantné trhy z vecného hľadiska, a to trh predaja osobných

automobilov a trh predaja malých úžitkových automobilov do 2t; sú to kategórie automobilov, ktoré vyrába podnikateľ ŠKODA, automobilová a.s., Mladá Boleslav, Česká republika /ďalej len "výrobca"/ a dodáva na trh SR. Z časového hľadiska úrad definoval relevantný trh odo dňa 24.2.1998, t.j. odo dňa uzavretia Obchodnej zmluvy do 27.8.1999, keď bola vypovedaná spoločnosťou ŠKODA AUTO. Z priestorového hľadiska je relevantný trh vymedzený územím Slovenskej republiky, vzhľadom na to, že spoločnosť ŠKODA AUTO predáva automobily zn. ŠKODA spoločnostiam - obchodníkom na celom území Slovenskej republiky.

Podľa ustanovení § 7 ods. 1 a 2 zákona dominantné postavenie na trhu má podnikateľ alebo niekoľko podnikateľov, ktorí nie sú vystavení podstatnej súťaži alebo ktorí vzhľadom na svoju ekonomickú silu sa môžu správať nezávisle vo vzťahu k iným podnikateľom a spotrebiteľom a môžu obmedzovať súťaž. Ak sa nepreukáže niečo iné, predpokladá sa, že podnikateľ nie je vystavený podstatnej súťaži, ak jeho podiel dodávok alebo odberu zodného alebo vzájomne zastupiteľného tovaru na relevantnom trhu je najmenej 40%.

Podľa ustanovenia § 7 ods. 5 zákona zneužitím dominantného postavenia na trhu je najmä:

- a. priame alebo nepriame vynucovanie neprimeraných podmienok v zmluvách,
- b. obmedzenie výroby, odbytu alebo technického vývoja tovaru na úkor spotrebiteľov,
- c. uplatňovanie rozdielnych podmienok pri zhodnom alebo porovnateľnom plnení voči jednotlivým podnikateľom, ktorými sú títo v hospodárskej súťaži znevýhodňovaní /diskriminácia/,
- d. viazanie súhlasu s uzavretím zmlúv na podmienku, že druhá strana odoberie aj ďalšie plnenie, ktoré s požadovaným predmetom vecne ani podľa obchodných zvyklostí nesúvisí.

Úrad analyzoval postavenie podnikateľa ŠKODA AUTO na vymedzenom relevantnom trhu v SR a zistil, že podnikateľ ŠKODA AUTO predáva osobné automobily patriace do kategórie malých; nižšie stredných a malých úžitkových do 2t. V prehľade Združenia automobilového priemyslu SR je uvedené, že predaj osobných automobilov značky ŠKODA v roku 1999 predstavoval približne 53,84%. Na relevantnom trhu malých úžitkových automobilov podiel v predaji podnikateľa ŠKODA AUTO predstavoval približne 19%. Úrad zistil, že v kategórii malých automobilov sú po automobiloch značky ŠKODA najpredávanejšie automobily značky Volkswagen, Fiat, Renault, Peugeot. V kategórii nižšia stredná trieda sú ďalšie najpredávanejšie automobily značky Volkswagen, Opel a Daewoo, avšak vzhľadom na počet predaných áut v týchto kategóriách zákazníci jednoznačne dávajú prednosť automobilom značky ŠKODA.

Úrad ďalej analyzoval bariéry vstupu na daný relevantný trh a zistil, že na základe zákona NR SR č. 315/1996 Z.z. o premávke na pozemných komunikáciách /ďalej len "zákon o pozemných komunikáciách"/ a vyhlášky Ministerstva dopravy, pôšt a telekomunikácií SR /ďalej len "MDPaT"/ č. 116/1997 Z.z. o podmienkach premávky vozidiel na pozemných komunikáciách MDPaT schvaľuje technickú spôsobilosť jednotlivých typov vozidiel výrobcovi vozidiel, v prípade zahraničného výrobcu prostredníctvom hromadného dovozcu vozidiel. MDPaT vydalo osvedčenie hromadného dovozcu vozidiel továrenskej značky ŠKODA dňa 3.11.1997 č.k. 1722-246/97 spoločnosti ŠKODA AUTO. MDPaT vo svojom liste zo dňa 24.4.2001 č. 1971-213/01 uviedlo, že vydáva osvedčenie hromadného dovozcu vozidiel zahraničného výrobcu právnickej osobe alebo fyzickej osobe, ktorá splní podmienky ustanovenia § 2 písm. j/ zákona o pozemných komunikáciách. Ďalšou podmienkou pre vstup na relevantný trh je uzavretie zmluvy s výrobcom týchto automobilov. Spoločnosť ŠKODA AUTO uzavrela Importérsku zmluvu s výrobcom dňa 30.11.1993, na základe ktorej sa spoločnosť ŠKODA AUTO stala dovozcom automobilov zn. ŠKODA a zodpovedá za odbyt pre územie SR.

Z toho vyplýva, že podnikateľ ŠKODA AUTO má na relevantnom trhu osobných automobilov dominantné postavenie.

Za účelom posúdenia skutkového stavu úrad listom zo dňa 26.6.2001 č. 3112/PMÚSR/2001 vyzval podnikateľa TIPSO, aby uviedol a zároveň preukázal úradu, či uplatnil námietky voči ustanoveniam Obchodnej zmluvy už pri jej uzatváraní alebo neskôr až do podania návrhu na úrad. Podnikateľ TIPSO v liste zo dňa 3.7.2001 sp. zn. č. 1467/5045/2001 uviedol, že: "Spoločnosť TIPSO obchodovala so spoločnosťou ŠKODA AUTO Slovensko aj pred 24.02.1998 a nebolo možné uplatniť akékoľvek námietky k obsahu predmetnej obchodnej zmluvy zo dňa 24.2.1998, nakoľko by vôbec nedošlo k jej uzatvoreniu."

Úrad dňa 13.7.2001 vydal rozhodnutie č. 2001/KV/2/1/211, ktorým rozhodol, že Obchodná zmluva je dohodou obmedzujúcou súťaž a je zakázaná a neplatná v celom rozsahu. V správnom konaní vo veci možného zneužitia dominantného postavenia spoločnosťou ŠKODA AUTO na relevantnom trhu posudzoval realizáciu Obchodnej zmluvy, pretože zmluvné strany v čase od jej uzatvorenia až do jej vypovedania konali v súlade s ustanoveniami tejto zmluvy.

Úrad po zvážení skutkového stavu dospel k záveru, že podnikateľ ŠKODA AUTO nezneužil svoje dominantné postavenie na relevantnom trhu pri realizácii Obchodnej zmluvy. Podnikateľ TIPSO namietal vo svojom podaní vynucovanie neprimeraných podmienok v zmluvách podnikateľom ŠKODA AUTO, avšak úrad takéto vynucovanie nezistil a podnikateľ TIPSO vynucovanie nepreukázal. Úrad má za to, že podnikateľ TIPSO mal namietat' vynucovanie podľa jeho úvahy neprimeraných podmienok už pri uzatváraní Obchodnej zmluvy; aj vtedy mal možnosť podať návrh na úrad.

Podnikateľ TIPSO vo svojom liste zo dňa 28.5.2001 sp.zn.č. 1327/5045/2001 uviedol, že ho spoločnosť ŠKODA AUTO donútila uzavrieť Zmluvu č. 020498 o poskytovaní dátových služieb systému VSAT G-NET so spoločnosťou GiTy - Slovensko, a.s. so sídlom Jilemnického 8, 036 01 Martin /ďalej len "GiTy". Ďalej uviedol, že na základe tejto zmluvy bol spoločnosťou ŠKODA AUTO donútený poskytovať dátové prepojenie so spoločnosťou ŠKODA AUTO, na základe čoho spoločnosť ŠKODA AUTO jednoznačne získala kontrolu nad jeho spoločnosťou o všetkých jeho akýchkoľvek činnostiach evidovaných v dátových súboroch v sieti.

Úrad zistil, že spoločnosť ŠKODA AUTO má uzatvorenú zmluvu so spoločnosťou GiTy, predmetom ktorej je vybudovanie a prevádzkovanie dátovej siete, ktorá má vytvárať komunikačné prostredie predovšetkým pre jednotnú systémovú podporu na objednávanie náhradných dielov, nových automobilov a tvorbu leasingových zmlúv. Takéto zmluvy majú so spoločnosťou GiTy uzatvorené aj predajcovia automobilov zn. ŠKODA. Podľa vyjadrenia spoločnosti ŠKODA AUTO zo dňa 8.6.2001 tento systém bol zavádzaný postupne od roku 1997 na základe požiadavky obchodníkov a v záujme zvyšovania kvality služieb vo vzťahu k zákazníkom. Spoločnosť GiTy bola vybraná výberovým konaním tak, aby bola zaistená jednotnosť a výhodnosť pre obchodníkov. Následne na uskutočnené výberové konanie bola uzavretá zmluva medzi spoločnosťou ŠKODA AUTO a GiTy, ktorá obsahovala aj rámcové podmienky pripojenia obchodníkov do siete. Pripojenie jednotlivých obchodníkov sa uskutočňovalo na princípe dobrovoľnosti, o čom svedčí fakt, že napr. v súčasnom období sú v štádiu prípravy ďalší dvaja predajcovia, ktorí o pripojenie požiadali až v tomto roku. Ďalej spoločnosť ŠKODA AUTO vo svojom vyjadrení uviedla, že snahou spoločnosti ŠKODA AUTO bolo iba vytvoriť podmienky pre pripojenie obchodníkov do dátovej siete; to znamená, že každý obchodník má možnosť napojiť sa priamo na výrobcu, na leasingovú spoločnosť a na ACS /Autorizačné centrum Slovenska/. Rozsah údajov, ktoré sú touto sieťou prenášané, ako aj ich ochrana, bolo a je v plnej kompetencii samotného obchodníka. Úrad aj v tomto

prípade vyzval listom zo dňa 26.6.2001 č. 3112/PMÚSR/2001 podnikateľa TIPSO, aby predložil úradu dôkazy o vynucovaní alebo námietkach pri uzatváraní tejto zmluvy. Podnikateľ TIPSO vo svojom liste zo dňa 3.7.2001 sp.z.č. 1467/5045/2001 uviedol, že: "Ako navrhovateľ spoločnosť TIPSO už uviedla vo svojich predchádzajúcich podaniach v tejto veci vynucovanie neprimeraných podmienok v predmetnej obchodnej zmluve bolo zo strany spoločnosti ŠKODA AUTO Slovensko s.r.o. v dôsledku možnosti jej vypovedania bez uedenia dôvodov a táto skutočnosť je hlavným dôkazom vynucovania uzatvorenia zmluvy medzi navrhovateľom, t.j. spoločnosťou TIPSO a spoločnosťou GiTy Slovensko, a.s. Martin o poskytovaní dátových služieb." Ani v tomto prípade úrad nezistil a podnikateľ TIPSO nepreukázal vynútenie uzavretia tejto zmluvy.

Skutková podstata zneužitia dominantného postavenia na relevantnom trhu spoločnosťou ŠKODA AUTO nebola naplnená ani podľa § 7 ods. 5 písm. b/ zákona, pretože úrad nezistil a podnikateľ TIPSO nepredložil žiadne dôkazy o obmedzení výroby, odbytu alebo technického vývoja na úkor spotrebiteľov zo strany spoločnosti ŠKODA AUTO. Spôsob obmedzenia výroby, ktorý uviedol podnikateľ TIPSO vo svojom doplnení podania, t.j. ide o článok II.2 Prílohy 2a Obchodnej zmluvy, podľa ktorého na základe reštrikcií vo výrobe vozidiel prípadne pri dodávateľoch ŠAS môže dôjsť k obmedzeniu schopnosti dodávať, nenapĺňa skutkovú podstatu zneužitia dominantného postavenia, pretože podľa tohto ustanovenia spoločnosť ŠKODA AUTO z vlastnej vôle nemôže obmedziť dodávku vozidiel. Môže tak urobiť len v prípade, že výrobca obmedzí ich výrobu, avšak takéto rozhodnutie závisí od výrobcu, nie od spoločnosti ŠKODA AUTO.

Úrad ďalej zisťoval, či došlo zo strany ŠKODA AUTO k uplatňovaniu rozdielných podmienok pri zhodnom alebo porovnateľnom plnení voči jednotlivým podnikateľom, ktorými sú títo v hospodárskej súťaži znevýhodňovaní a požiadal 41 podnikateľov - obchodníkov, s ktorými má spoločnosť ŠKODA AUTO uzatvorené obchodné zmluvy na predaj automobilov zn. ŠKODA o poskytnutie informácií v zmysle § 7 ods. 5 zákona a zároveň si vyžiadal od nich kópie obchodných zmlúv. Úrad zistil, že všetky doručené obchodné zmluvy sú rovnaké, neobsahujú žiadne ustanovenia, ktoré by boli rozdielne pre jednotlivých obchodníkov a ani jeden z oslovených podnikateľov neuviedol žiadne ustanovenia, ktoré by ich znevýhodňovali v hospodárskej súťaži. Žiaden z oslovených podnikateľov neuviedol ani konkrétne konanie zo strany podnikateľa ŠKODA AUTO, ktorým by bol znevýhodnený v hospodárskej súťaži. Podnikateľ TIPSO uviedol vo svojom podaní ustanovenia, ktoré považuje za znevýhodňujúce podnikateľov v hospodárskej súťaži, ale neuviedol žiadne konkrétne dôvody, ani dôkazy o tom, ako bol sám znevýhodnený v hospodárskej súťaži.

Nebolo preukázané ani zneužitie dominantného postavenia viazaním súhlasu s uzavretím zmluvy na podmienku, že druhá zmluvná strana odoberie aj ďalšie plnenie, ktoré s požadovaným predmetom vecne ani podľa obchodných zvyklostí nesúvisí, pretože Obchodná zmluva neobsahuje takéto ustanovenia. Podnikateľ TIPSO označil za takéto ustanovenia články o priamych dodávkach, o vybavení a organizácii podniku obchodníka a o poskytovaní servisných služieb. Vzhľadom na to, že v danom prípade ide o oblasť distribúcie automobilov, úrad posúdil realizáciu týchto ustanovení a má za to, že vecne a aj podľa obchodných zvyklostí súvisia s predmetom zmluvy.

Ďalej sa úrad zaoberal výpoveďou Obchodnej zmluvy a dospel k záveru, že konanie spočívajúce v tom, že podnikateľ ŠKODA AUTO vypovedal Obchodnú zmluvu so spoločnosťou TIPSO, nemá povahu zneužitia dominantného postavenia na relevantnom trhu z nasledovných dôvodov:

Podnikateľ TIPSO uviedol, ako bolo už vyššie spomenuté, že podnikateľ ŠKODA AUTO

mohol v danom prípade vypovedať Obchodnú zmluvu podľa jej článku 19 /t.j. mimoriadna výpoveď/ a nie článku 18 a ďalej uviedol, že neobdržal od spoločnosti ŠKODA AUTO žiadne písomné upozornenie na údajné nedostatky.

Úrad má za to, že z hľadiska ochrany hospodárskej súťaže nie je relevantné, či podnikateľ ŠKODA AUTO vypovedal Obchodnú zmluvu podľa jej článku 18 alebo 19. Úrad v danom prípade posudzoval skončenie realizácie Obchodnej zmluvy zo strany spoločnosti ŠKODA AUTO. Pre posúdenie, či takéto konanie naplnilo skutkovú podstatu zneužitia dominantného postavenia alebo nie, úrad bral do úvahy dopad tohto konania na hospodársku súťaž, ako aj dôvody podnikateľa ŠKODA AUTO, ktoré ho viedli k vypovedaniu Obchodnej zmluvy.

Spoločnosť ŠKODA AUTO predložila úradu do spisu kópiu zápisu zo služobnej cesty zo dňa 19.8.1999, ktorá sa uskutočnila v priestoroch podnikateľa TIPSO a v ktorej sa konštatuje, že na základe dlhodobých nedostatočných výsledkov bola vykonaná kontrola za účelom analyzovania budúceho pôsobenia TIPSO v sieti ŠKODA. Ďalej je uvedené, že bola zistená napr. vysoká pasivita a fluktuácia personálu, neporiadok v sklade. Podnikateľ ŠKODA AUTO doložil úradu aj kópiu listu od spoločnosti PORSCHE Slovakia, v ktorom je uvedené, že výpoveď obchodnej zmluvy Volkswagen voči spoločnosti TIPSO bola ku dňu 31.12.1999 a jej dôvodom boli podpriemerné predajné výsledky, resp. permanentné platobné problémy. Podnikateľ ŠKODA AUTO ďalej doložil do spisového materiálu aj kópiu listu od spoločnosti CENTROCAR, s.r.o. Sobrance, ktorý mal záujem prenajať autoservis od spoločnosti TIPSO a za týmto účelom uskutočnil prehliadku jeho jednotlivých objektov a v ktorej sa konštatuje celkový nepriaznivý technický stav týchto objektov.

Úrad prihliadol aj na to, že spoločnosť ŠKODA AUTO konala pri výpovedi v súlade so zmluvou, so znením ktorej podnikateľ TIPSO súhlasil ešte v roku 1998 a až do jej vypovedania neuplatnil žiadne námietky voči nej. Článok 18 zmluvy umožňuje vypovedať zmluvu obidvom zmluvným stranám.

Pokiaľ ide o neinformovanie spoločnosti TIPSO na nedostatky, úrad zistil, že Obchodná zmluva neobsahuje povinnosť informovať alebo upozorniť druhú zmluvnú stranu na nedostatky. Z toho vyplýva, že spoločnosť ŠKODA AUTO nebola povinná upozorniť podnikateľa TIPSO na nedostatky. Napriek tomu, z kópie uvedenej zápisnice zo dňa 19.8.1999 vyplýva, že spoločnosť TIPSO bola uzrozumená s nedostatkami.

Úrad nezistil žiadne iné konanie, ktorým by podnikateľ ŠKODA AUTO naplnil skutkovú podstatu zneužitia dominantného postavenia na relevantnom trhu podľa § 7 ods. 5 zákona. Dôkazom toho sú aj vyjadrenia oslovených predajcov automobilov zn. ŠKODA. Podnikateľ TIPSO nepredložil úradu žiadne dôkazy dosvedčujúce zneužitie dominantného postavenia podnikateľom ŠKODA AUTO na relevantnom trhu. Úrad pri rozhodovaní prihliadol na účel zákona, ktorým je podľa § 1 zákona ochrana hospodárskej súťaže na trhoch výrobkov, výkonov, prác a služieb proti jej vylučovaniu, obmedzovaniu alebo skresľovaniu, ako aj vytváranie podmienok na jej ďalší rozvoj s cieľom podporiť hospodársky rozvoj v prospech spotrebiteľov. Úrad má za to, že vypovedaním Obchodnej zmluvy podnikateľom ŠKODA AUTO podnikateľovi TIPSO, vzhľadom na veľký počet obchodníkov pôsobiacich na tom istom vecnom relevantnom trhu ako podnikateľ TIPSO, nedošlo k jej obmedzeniu na úkor spotrebiteľov.

Spotrebitelia majú možnosť zaobstarať si zmluvné výrobky v blízkych mestách ako Sobrance, Humenné, Trebišov, Vranov nad Topľou alebo v iných mestách na celom území SR.

Ustanovenia Obchodnej zmluvy nezakazujú autorizovanému distribútorovi ani aktívny, ani pasívny predaj zmluvných výrobkov. V priebehu šetrenia úrad zistil, že spoločnosť ŠKODA AUTO uzavrela obchodnú zmluvu s iným podnikateľom, ktorý bude zabezpečovať predaj zmluvných výrobkov v oblasti, ktorú do vypovedania zmluvy zabezpečoval podnikateľ TIPSO.

Vzhľadom na zistený skutkový stav úrad rozhodol tak ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Poučenie:

Podľa ustanovenia § 61 ods. 1 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní proti tomuto rozhodnutiu možno podať na Protimonopolný úrad SR, II. výkonný odbor, v lehote do 15 dní odo dňa jeho doručenia rozklad. Včas podaný rozklad má odkladný účinok.

	JUDr. Dušan Bernáth riaditeľ II. výkonného odboru
--	--

Rozhodnutie sa doručí:

- 1.JUDr. Bernard Medár, LL.D., komerčný právnik sídlom ul. Dubová č. 4, 066 01 Humenné
- 2.JUDr. Pavel Boka, komerčný právnik, B.K.F., komerčná právnická kancelária, v.o.s., so sídlom Miletičova 23, 821 09 Bratislava